

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
Общи бележки		
<p>„Варна Нет” ООД</p>	<p>Становище на „Варна Нет” ООД</p> <p>Във връзка с обществена консултация, свързани с перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz, бихме искали да заявим интерес в предоставянето на национален и/или регионални мултиплекси при заявка за слот от радиостанции/клиенти.</p> <p>Технически е осъществимо и е много по ефективно радиоразпръскване (broadcast) от височинни платформи (HAPS). От Платформа на 20км над град Провадия, могат да се покрият зоните Варна в зелено, Шумен и Кърджали в синьо, Русе и Странджа в кафяво, Бургас в жълто и Стара Загора в оранжево.</p>	<p>Радиочестотна лента 174–230 MHz не е определена за HAPS както на международно, така и на национално ниво, предвид което технологията не може да се използва за радиоразпръскване в този обхват.</p>

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

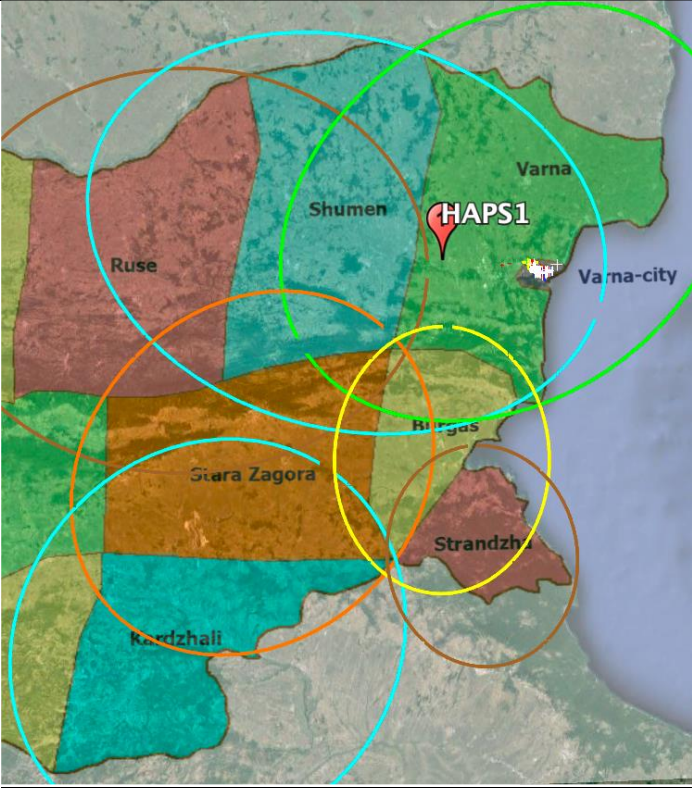
Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
	 <p data-bbox="427 1090 1451 1150">Както се вижда от таблицата по долу необходимата мощност за покриване на всички региони в VHF обхвата е под 32W.</p>	

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище				Становище на КРС
	Region	Transmit power [mW]			
		FM radio	VHF	UHF	
	RS - Ruse	14	5592	3972	
	SM - Shumen	4	1723	1223	
	VN-Varna	4	1398	993	
	<u>SZ-Strahdja</u>	8	3146	2234	
	BG - Burgas	7	2740	1946	
	ST-Stara Zagora	14	5592	3972	
	<u>KZ-Kardjali</u>	28	10961	7785	
	Total Power [mW]	0.08	31.15	22.13	
<p>АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ РАДИО- И ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ (АБРО)</p>	<p>Становище на АБРО</p> <p>С Решение № 308 на КРС от 26.08.2021 г., Комисията за регулиране на съобщенията („КРС” или „Комисията”) откри процедура за обществена консултация за перспективите за ползване на свободен ресурс в радиочестотна лента 174 - 230 MHz.</p> <p>Във връзка с откритата процедура за обществена консултация, от името на Асоциацията на българските радио- и телевизионни оператори - АБРО („Асоциацията”, „АБРО”) представяме становище за необходимост от законодателни промени и създаване на актуален план, който да отрази държавната политика, свързана с наземното цифрово радиоразпръскване на радиопрограми, националните специфики и натрупания международен опит.</p> <p>1. Необходими законодателни промени</p> <p>Процедурата, предвидена в Закона за радиото и телевизията (ЗРТ), Глава VI, раздел III, е създавана за целите на цифровото наземно радиоразпръскване на телевизионни програми. В тази връзка чл. 116е, ал. 9 от ЗРТ, предвижда издаване на лицензия от Съвета за електронни медии (СЕМ) само за телевизионна дейност, но не и такава за радиодейност. Чл. 116е е разпоредбата, която определя реда и условията за провеждане на процедура за издаване на лицензия за радио- и телевизионна дейност за национални и регионални програми, които могат да бъдат разпространявани чрез електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. Процедурата към момента не предвижда възможност СЕМ да издава цифрова лицензия за радиодейност. Ако СЕМ издаде лицензия за радиодейност по този ред, решението на регулатора би било нищожен административен акт.</p>				<p>Приемаме за сведение изразеното становище. Във връзка с постъпилите становища КРС счита, че следва да се предприемат действия с оглед стартиране на обществена консултация за обявяване на намерение за провеждане на конкурси в този обхват.</p>

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
	<p>АБРО е изразявало многократно становището си за необходимостта от законодателни промени и ясна процедура. Отправяли сме конкретни предложения за промени в ЗРТ в хода на обсъждане на промените в ЗРТ през 2020 г. за възлагане на обществена мисия на БНТ и БНР и съобразяване на финансирането на обществените медии с европейската регулация. АБРО и СЕМ поставиха и въпроса за допълване на законопроекта с преходна и заключителна разпоредба за създаване на план и преодоляването на липсата на държавна политика във връзка с наземното цифрово радиоразпръскване на радиопрограми. Текстът на предложението беше съгласуван, но законопроектът не беше гласуван на второ четене в Народното събрание, поради подреждането на приоритетите и липсата на време в края на мандата на 44 Народно събрание.</p> <p>АБРО отправи предложения за законодателни промени и в рамките на работната група, създадена от МТИТС, за въвеждане на Европейския кодекс за електронни съобщения с изменение на Закона за електронните съобщения (ЗЕС), и до Народното събрание в рамките на обсъждане на предложените от Министерски съвет изменения в ЗЕС. Фокус към този момент обаче беше въвеждането на Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения.</p> <p>2. Необходима е държавна стратегия и политика, свързана с наземното цифрово радиоразпръскване на радиопрограми</p> <p>Според чл. 18, ал. 3 от Конституцията, Държавата осъществява суверенни права върху радиочестотния спектър и позициите на геостационарната орбита, определени за Република България с международни споразумения. Държавата е носител на суверенната власт върху радиочестотния спектър и позициите на геостационарната орбита и само тя може да определи, при спазване на международните споразумения, как този спектър и позиции ще се разпределят и ползват за граждански нужди, за нуждите на отбраната и сигурността. ЗЕС овластява Министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията да изготвя и внася за приемане от Министерския съвет политики, стратегии, планове в областта на електронните съобщения. Създаването на държавна политика за едновременно въвеждане на цифрово радио разпръскване на радио-програми, която да допълва съществуващото аналогово радио разпространение, изисква широка дискусия с участието на Министерството на културата, СЕМ, Комисията за регулиране на съобщенията и представителната организация на радио- операторите в България (Асоциацията на българските радио- и телевизионни оператори - АБРО). От името на Асоциацията и нашите членове</p>	

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
	<p>още веднъж бихме искали да изразим готовност за участие в работни разговори и групи за създаване на План за наземното цифрово радиоразпръскване на радиопрограми. Създаването на ясна държавна политика и стратегия може да гарантира ефективното и ефикасното използване на радиочестотния спектър и качествено съдържание за аудиторията.</p> <p>3. Отчитане на състоянието на радиосектора и спецификите на радиоуслугите в България</p> <p>Наземното аналогово радиоразпръскване в България е достигнало широко разпространение, развитие, многообразие и качество на програмите. Пазарът е много силно конкурентен. Според проучване на „ГАРБ Аудиенс Межърмент България“ за радио-слушаемостта за периода 13.03.2020 - 13.04.2020 г., радиото достига до около 95% уникални слушатели на месец спрямо домакинствата в България (Reach%). Радиото се възприема като много надежден източник на информация и е основен източник на информация за голяма част от населението в България. Радиото е и един от малкото безплатни (без абонамент) за потребителите източници на информация. В България се разпространяват множество радиопрограми с разнообразен профил, жанрова насоченост и целева аудитория. В много европейски държави, радиооператорите, които разпространяват програмите си чрез аналогово радиоразпръскване са гръбнакът на успешното въвеждане на цифровото радиоразпръскване. АБРО е член на WorldDab - асоциация с широко европейско и международно покритие, която следи тенденциите в развитието на цифровото радио. АБРО разполага с детайлна информация и проучвания, свързани с международния опит в цифровото радиоразпръскване на радиопрограми. Считаме, че за успешното въвеждане на едновременно цифрово излъчване на радиопрограми е от съществено значение да бъде приет План. Въвеждането на нова технология е сериозен разход за радиооператорите. Следва да се проучи и отчете готовността на населението и наличието на достатъчно цифрови приемници, възрастта на автомобилния парк и множество други финансови и технически аспекти, от които зависи ефективното и ефикасното използване на радиочестотния спектър. Наличието на ясна държавна стратегия и съответно на ясна картина на потенциалната аудитория, технологични решения, финансовите аспекти, е задължителна предпоставка за оформянето и заявяването на конкретен интерес от страна на радио-индустрията към цифровото радиоразпръскване на радио програми. Следва да се отчете и доколко е възможно приходите от радиопазара да обезпечат ефективно използване на описания от вас ресурс от 2 национални и 42 регионални мрежи (с 6 или 12-18 програми в един канал). За нас това звучи</p>	

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
	<p>обективно невъзможно.</p> <p>4. Във връзка с поставените въпроси Предвид изложеното по-горе и във връзка с поставените въпроси, считаме, че на въпросите не може да бъде даден отговор към днешна дата поради:</p> <p>1. Необходимостта от държавна стратегия и политика, свързана с наземното цифрово радиоразпръскване на радиопрограми и съответно на План за наземното цифрово радиоразпръскване на радиопрограми;</p> <p>2. Необходимостта от законодателни промени за допълване на ЗРТ с правна възможност за издаване на лицензия за радио- дейност за създаване на програми, предназначени за разпространение чрез електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване;</p> <p>3. Множество неясноти във връзка с готовността на населението, липсата на достатъчно цифрови приемници за тази технология, възрастта на автомобилния парк, информираност на населението, и множество други финансови и технически аспекти, от които зависи ефективното и ефикасното използване на радиочестотния спектър. Важно е да се оцени и да е ясно има ли потенциална възможност за формиране на приходи, които обективно да могат да обезпечат създаването и разпространението на качествени радиопрограми за населението.</p>	
<p>Въпроси за обществени консултации, свързани с перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотен обхват 174 MHz – 230 MHz</p>		
<p>Въпрос 1. <i>Коя технология предпочитате за реализиране на наземни мрежи за цифрово радиоразпръскване на радиосигнали в радиочестотна лента 174–230 MHz – T-DAB или T-DAB+? Моля да посочите мотиви за Вашия избор.</i></p>		
<p>„Варна Нет” ООД</p>	<p>Зависят от клиентите - радиостанции, които поръчват слотове от мултиплекса.</p>	<p>Радиочестотна лента 174–230 MHz не е определена за HAPS както на международно, така и на национално ниво, предвид което технологията не може да се използва за радиоразпръскване в този обхват.</p>
<p>„ДИГИТАЛНО АУДИО БЪЛГАРИЯ” ЕООД</p>	<p>Становище на "ДИГИТАЛНО АУДИО БЪЛГАРИЯ" ЕООД</p> <p>Нашите предпочитания са за по-съвременния и с повече възможности, а така също и възприет в повече държави, стандарт T-DAB+.</p> <p>Възможността за по-ефективно използване на ефира с повече на брой програми, в една честотна лента, е достатъчно основание за този избор, но за нас сериозен мотив са и безспорните предимства в качествено отношение на MPEG-4 HE-AAC</p>	<p>Постъпилият отговор ще бъде взет предвид и съгласно разпоредбата на чл. 48, ал. 1 от ЗЕС Комисията при спазване изискванията на процедурата, предвидена в глава пета, ще открие процедура за конкурс за избор на предприятие, което може да получи разрешение за ползване на радиочестотен</p>

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
	<p>v2 кодирането. Европейският опит в усвояването на дигиталното радио в последните 15-ина години доказва на практика, че технологията за цифрово излъчване T-DAB+ има много предимства, като три от тях, според нас, отговарят едновременно на интересите на всички потенциални участници в тази инициатива - бъдещите лицензосители, доставчиците на съдържание и слушателите, а именно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Двойно по-ефективно усвояване на ресурса - до 18 програми на една честота; 2. Ниска крайна цена на услугата за доставчиците на програмно съдържание; 3. Значително по-голямо разнообразие на програми за крайния потребител - слушателите. <p>Накрая, но не на последно място трябва да отбележим и ползите за околната среда - задълбочени анализи на терен доказват, че излъчването по стандарта DAB+ ползва около 10 процента от енергията на съвременен УКВ предавател за една и съща ефективно излъчена мощност. Източници на тези данни са две сериозни организации - общественият оператор Bayerischer Rundfunk в Германия, който отчита разход от една пета енергия за DAB+ излъчването на своите програми, спрямо разходите за съизмеримо УКВ покритие, докато швейцарците от SRG SSR доказват необходимост от едва 9% от досегашния разход за FM покритие, когато преминават към DAB+ мрежа с аналогичен като ефективност обхват.</p> <p>Тези наши мотиви се базират на техническия и на организационния опит на нашата фирма, която единствена досега в България е реализирала тестово излъчване по стандарта T-DAB+.</p> <p>Заслужава да се отбележи.</p>	<p>спектър от електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. Съгласно чл. 89, ал. 1 от ЗЕС КРС ще обяви намерение за провеждане на конкурс поради необходимост от ограничаване на броя на издаваните разрешения.</p>
<p>Въпрос 2. <i>Имате ли желание да придобиете радиочестотен спектър в тази лента и кога? Моля да посочите мотиви за Вашия избор.</i></p>		
<p>„Варна Нет” ООД</p>	<p>Да, когато пазара на T-DAB достигне 30% от пазара на FM радиостанциите.</p>	<p>Радиочестотна лента 174–230 MHz не е определена за HAPS както на международно, така и на национално ниво, предвид което технологията не може да се използва за радиоразпръскване в този обхват.</p>
<p>„ДИГИТАЛНО АУДИО БЪЛГАРИЯ” ЕООД</p>	<p>В последните няколко години имахме възможността, след издаден от Комисията временен лиценз, да осъществим излъчване на тестов цифров радио сигнал на територията на град София. По време на тестовете добихме голям практически опит и можем да заявим пред вас непосредствена техническа</p>	<p>Постъпилият отговор ще бъде взет предвид и съгласно разпоредбата на чл. 48, ал. 1 от ЗЕС Комисията при спазване изискванията на процедурата, предвидена в глава пета, ще открие процедура за</p>

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
	<p>готовност за стартиране на редовно излъчване в столицата.</p> <p>Имаме предварително заявен интерес от страна на доставчици на аудио съдържание и радиостанции за тяхното разпространение на евентуален бъдещ наш мултиплекс. Искаме да допринесем за възможността слушателите у нас да имат по-голям избор от радио програми с високо качество на звука и на съдържанието.</p> <p>На това основание изразяваме своето желание да придобием радиочестотен спектър в тази лента и очакваме с интерес предстоящите решения на Комисията.</p>	<p>конкурс за избор на предприятие, което може да получи разрешение за ползване на радиочестотен спектър от електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. Съгласно чл. 89, ал. 1 от ЗЕС КРС ще обяви намерение за провеждане на конкурс поради необходимост от ограничаване на броя на издаваните разрешения.</p>
<p>Въпрос 3. <i>Бихте ли желали да придобиете радиочестотен спектър в тази лента за изграждане на национална мрежа? Посочете процента на покритие чрез мрежата, който считате, че може да бъде постигнат и в какви срокове може да бъде реализиран. Моля обосновайте Вашия избор.</i></p>		
<p>„Варна Нет” ООД</p>	<p>От височинна платформа (HAPS) национална мрежа може да бъде пусната в кратки срокове със 100% покритие. Поради позицията си мощността на предавателя не е необходимо да е над 100W.</p>	<p>Радиочестотна лента 174–230 MHz не е определена за HAPS както на международно, така и на национално ниво, предвид което технологията не може да се използва за радиоразпръскване в този обхват.</p>
<p>„ДИГИТАЛНО АУДИО БЪЛГАРИЯ” ЕООД</p>	<p>Предварителните проучвания, които имахме възможността да проведем, относно икономическата ефективност на инвестицията в национален T-DAB+ мултиплекс в България, разкриха данни, на основата на които бихме желали да придобием честотен спектър за изграждане на национална мрежа. Относно покритието - наличните честоти и разпределението им по области, предлагат възможност за отлично покритие на две трети от населението на страната. Фирмата ни е единственият оператор с опит в излъчването по стандарта T-DAB+ в България, но тъй като временният лиценз, издаден от комисията, бе само за регион София и без възможност за честотна модулация върху тестовите канали, ще бъде необходимо технологично време за тестване на национален мултиплекс поне в три съседни области с припокриващи се сигнали, в рамките на най-малко шест месеца.</p> <p>Вярваме, че Комисията разбира този факт и ще съобрази бъдещите си решения с необходимостта от осигуряването на такъв тестов период.</p>	<p>Постъпилият отговор ще бъде взет предвид и съгласно разпоредбата на чл. 48, ал. 1 от ЗЕС Комисията при спазване изискванията на процедурата, предвидена в глава пета, ще открие процедура за конкурс за избор на предприятие, което може да получи разрешение за ползване на радиочестотен спектър от електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. Съгласно чл. 89, ал. 1 от ЗЕС КРС ще обяви намерение за провеждане на конкурс поради необходимост от ограничаване на броя на издаваните разрешения.</p>
<p>Въпрос 4. <i>Бихте ли желали да придобиете радиочестотен спектър в тази лента за изграждане на регионална мрежа. Посочете населените места и/или зоните, за които имате интерес за изграждане на регионална мрежа. Моля да посочите мотиви за Вашия избор.</i></p>		
<p>„Варна Нет” ООД</p>	<p>От височинна платформа (HAPS) регионална мрежа може да бъде пусната в кратки срокове със 100% покритие. Поради позицията си мощността на предавателя не е необходимо да е над 5W. Населените места зависят от клиентите - радиостанции, които поръчват слотове от мултиплекса.</p>	<p>Радиочестотна лента 174–230 MHz не е определена за HAPS както на международно, така и на национално ниво, предвид което технологията не може да се използва за радиоразпръскване в този обхват.</p>

Таблица с резултати от проведени обществени консултации относно перспективите за ползване на свободния ресурс в радиочестотна лента 174 – 230 MHz

Заинтересовани лица	Становище	Становище на КРС
„ДИГИТАЛНО АУДИО БЪЛГАРИЯ” ЕООД	<p>На базата на задълбочени предварителни проучвания за нагласата на слушателите към новия стандарт и за настоящото състояние на радиопазара в отделните области на България, както и позовавайки се на опита на други европейски държави в етапите на развитие на радио мрежи по стандарта T-DAB+, в едногодишен план бихме желали да придобием спектър за изграждане на регионални мултиплекси в София, София - град, Пловдив, Стара Загора, Бургас, Барна и Благоевград.</p> <p>В зависимост от евентуалните сроковете, в които могат да бъдат издадени съответните лицензи, ще представим подробен технически и логистичен план за тяхното изграждане и развитие, като техническата ни готовност в момента позволява стартиране на сигнал в рамките на 1 до 3 месеца след одобрен от Комисията технически проект.</p>	<p>Постъпилият отговор ще бъде взет предвид и съгласно разпоредбата на чл. 48, ал. 1 от ЗЕС Комисията при спазване изискванията на процедурата, предвидена в глава пета, ще открие процедура за конкурс за избор на предприятие, което може да получи разрешение за ползване на радиочестотен спектър от електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване. Съгласно чл. 89, ал. 1 от ЗЕС КРС ще обяви намерение за провеждане на конкурс поради необходимост от ограничаване на броя на издаваните разрешения.</p>
Други предложения		
„Варна Нет” ООД	<p>При липса на интерес за реализиране на DAB мултиплекс предлагаме честотната лента да се използва за Super WiFi. В слабо населени зони без покритие.</p>	<p>Съгласно Националния план за разпределение на радиочестотния спектър, радиочестотна лента 174–230 MHz е определена за радиоразпръскване.</p>
АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ РАДИО- И ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ (АБРО)	<p>Оставаме на разположение да участваме в работни разговори и групи за създаване на План за наземното цифрово радиоразпръскване на радиопрограми и да споделим информацията и експертизата, с която разполагаме като представителна браншова асоциация за радио- сектора.</p>	<p>Предложението не е свързано с поставените въпроси</p>